

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 251
van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**
datum: 9 mei 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Open Monumentencongres - Balans en aandachtspunten

Op donderdag 15 maart 2018 organiseerde Herita vzw het vierde Open Monumentencongres. Het werkte hiervoor vier themalijnen uit: erfgoedontwikkeling, publiekswerking & communicatie, management en financiering van jouw erfgoed, en het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed.

Een geslaagd Open Monumentencongres kan alvast een interessante meerwaarde betekenen voor ieder met een hart voor ons onroerend erfgoed. Het brengt erfgoedorganisaties samen, inspireert, zorgt ervoor dat vernieuwende en wervende verhalen kunnen worden uitgewisseld over allerlei aspecten. Samen met de vier themalijnen is dit in lijn met de motie die eind 2016 werd ingediend en gestemd in het Vlaams Parlement inzake de werking van Herita vzw. Kamerbreed vroegen we in de commissie aan de Vlaamse Regering om Herita vzw een nieuwe start te laten maken en daarbij de missie, visie en rol van de vzw te herbekijken in overleg met het middenveld.

Een greep uit de 'tweets' over dit congres levert alvast enkele interessante zaken op. Zo stelt een adviseur monumentenbeleid dat de kloof tussen de beleidsmensen en de uitvoerders te groot geworden is, er nood is aan wederzijds vertrouwen en respect, de administratie zich te veel achter politieke beslissingen verschuilt, de contacten met dat agentschap te veel top-down verlopen, de afwezigheid van erfgoedconsulenten op het terrein enzovoort.

1. Welke reflecties maakte de administratie van de minister naar aanleiding van dit congres?
2. Hoeveel erfgoedorganisaties waren aanwezig op het laatste Open Monumentencongres? Was het aantal deelnemers representatief voor de erfgoedsector of kunnen hier nog stappen vooruit in gezet worden?
3. Hoeveel Onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten toonden interesse om betrokken te worden bij de opmaak van dit Open Monumentencongres?
4. Merken we een grotere betrokkenheid bij de uitvoerders op het terrein dan de voorbije jaren het geval was?
5. Was er ook een betrokkenheid/aanwezigheid van vrijwilligers op het afgelopen congres?

6. Kwamen de voorbije maanden en op het afgelopen congres thema's naar voren die interessant kunnen zijn voor de Vlaamse overheid (en waar op dit moment nog te weinig wordt op ingezet)?
7. Hoe ver staat Herita vzw momenteel met hun uitbouw van bijkomende expertise inzake ontsluiting, sectorontwikkeling en siteontwikkeling?
8. Hoe wordt vandaag gemonitord of erfgoedconsulenten al dan niet veel op het terrein aanwezig zijn?
9. Op welke manier zullen de minister en zijn administratie in de toekomst de erfgoedsector betrekken bij de opmaak van nieuwe regelgeving? Welke rol kan Herita hierbij opnemen volgens de minister?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 251 van 9 mei 2018

van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

- 1-6-9. Het meest opvallende onderdeel van het Herita-congres was het debat naar aanleiding van het rapport over de sectorbevraging en de rondetafelgesprekken die Herita eind 2017 en begin 2018 organiseerde.

Het rapport en het debat zijn enorm gekleurd door de conceptnota '*aanpassing onroerenderfgoedregelgeving naar aanleiding van de ex post evaluatie*', en het aansluitende beslissingsproces dat nog lopende is. De indruk leeft blijkbaar dat dit proces zonder terugkoppeling met de sector verloopt.

Nochtans hebben verscheidene koepelverenigingen, zoals de VONA, de universiteiten, GORDUNA, de VVSG, de vereniging van Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddiensten hun standpunten vertolkt in de loop van het proces, en zelfs al in het kader van de voorafgaande evaluatie. Bovendien heeft de SARO, die toch breed is samengesteld, zowel over de conceptnota als over het wijzigingsdecreet uitgebreid advies verstrekt. Met die input wordt ook rekening gehouden: de geplande verhoging van het archeologische oppervlaktecriterium is bijvoorbeeld uiteindelijk niet doorgevoerd.

Mijn administratie overlegt geregeld met de belangrijkste belangenorganisaties, ook buiten het kader van concrete bijsturingen van de regelgeving. Misschien kan dat zichtbaarder verlopen, en kunnen sectormomenten daar een constructieve bijdrage aan leveren. Ik kan me perfect voorstellen dat Herita mee de initiatiefnemer is van dergelijke bijeenkomsten.

Ik meen dan wel dat Herita als scharnierorganisatie tussen de overheid en het middenveld in dergelijk verhaal duidelijker een duidende en bemiddelende rol moet opnemen.

2. Er waren in totaal 169 deelnemers op het Open Monumentencongres – Herita-personeel niet meegerekend.

De deelnemers kwamen uit 102 verschillende organisaties: van gemeentelijke en stedelijke diensten voor cultuur, erfgoed of toerisme, over lokale adviesraden, intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, musea, regionale landschappen, provinciale diensten en vertegenwoordigers van mijn agentschap, tot beheerders van historische huizen, universiteiten en hogescholen, enz. De achtergrond van de deelnemers is met andere woorden divers, en lijkt een correcte afspiegeling van het onroerenderfgoedveld te vormen.

3. Er waren zeven intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, één onroerenderfgoedgemeente en drie regionale landschappen vertegenwoordigd op het congres.

Voorafgaand aan het congres lanceerde Herita een oproep naar de hele erfgoedsector om interessante projecten voor te stellen als case voor de parallelsessies. Hierop reageerde één IOED. Deze op het eerste gezicht magere respons valt misschien te

begrijpen vanuit de wetenschap dat de meeste IOED's vrij jong zijn, en daarom misschien nog niet echt projecten hebben waarmee ze kunnen uitpakken.

Daarnaast presenteerde Leuven – gaststad van deze editie van het openmonumentencongres en sinds 2017 onroerenderfgoedgemeente – de visie op onroerend erfgoed die de jongste jaren op stedelijk niveau is ontwikkeld.

4. Het openmonumentencongres probeert altijd praktijkgericht en bruikbaar te zijn voor eigenaars en beheerders van onroerend erfgoed.
Deze toegepaste aanpak vertaalt zich ook in het doelpubliek dat Herita met haar jaarlijks congres weet te bereiken: de meerderheid van de deelnemers is op dagelijkse basis betrokken bij het beheer van onroerend erfgoed.
2018 - Leuven: 125 uitvoerders op het terrein en 44 niet-uitvoerders
2017 - Oostende: 98 uitvoerders en 54 niet-uitvoerders
(2016: internationale Interpret Europe Conference)
2015 - Gent: 119 uitvoerders en 52 niet-uitvoerders
2014 - Genk: 78 uitvoerders en 67 niet-uitvoerders

Het is weinig zinvol om uit deze cijfers grote conclusies te trekken maar dat de uitvoerders op het terrein het congres weten te vinden is duidelijk.

5. Vrijwilligersorganisaties waren prominent aanwezig tijdens het Openmonumentencongres – als deelnemer, én als spreker. Het gaat dan bijvoorbeeld om Molenforum Vlaanderen, Stoomcentrum Maldegem, Werkgroep 'Erfgoed, Landschap & Stadsvernieuwing Eeklo', Roosendaal vzw, ... Een van de sprekers van de parallelsessies bracht ook een eigen vrijwilliger mee om te getuigen over de restauratie-aanpak van een lokaal project.
7. Na de bekrachtiging van de hernieuwde strategie in oktober 2017, paste Herita meteen ook het organogram aan. De organisatie bundelde haar werking in twee afdelingen:
 - Siteontwikkeling, die focust op de sites in eigen beheer,
 - en Sectorontwikkeling, die inzet op erfgoedsector en publiek.Daarbij aansluitend lanceerde Herita een aantal vacatures, om nieuwe expertise en competenties aan te trekken: begin dit jaar startte bijvoorbeeld een projectontwikkelaar, die zich in eerste instantie zal toeleggen op de opmaak van beheersplannen voor de sites. Daarnaast werd een digital marketeer als programmaontwikkelaar aangeworven, die een digitaal aanbod voor het publiek en de erfgoedsector zal ontwikkelen.
De cel Sectorontwikkeling wordt versterkt met een extra medewerker die werkt op producten ter ondersteuning van de erfgoedsector. Een tweede extra medewerker zal de opvolging van exploitaties op de sites optimaliseren, en moet de vrijwilligersequipes op de sites van Horst en Schepdaal een ondersteunend kader bieden.
Herita kiest ervoor om niet te werken met vakspecialisten die normatief aangeven wat er wel of niet moet gebeuren, maar wel met partner- en productontwikkelaars die goede voorbeelden uit binnen- en buitenland naar boven halen, om dat vervolgens te delen met de sector.
De nieuwe strategie en recente aanwervingen lijken hun eerste vruchten af te werpen. Zo publiceert Herita voor het eerst een sectorkalender, die veel kleine en laagdrempelige initiatieven bevat zoals nieuwe netwerkmomenten waarop specifieke deelsectoren worden uitgenodigd. Daarnaast maakt Herita volop werk van de opmaak van beheersplannen en de erkenning van Herita-sites als Open Erfgoed.
8. Erfgoedconsulenten worden niet beoordeeld op de mate waarin ze aanwezig zijn op het terrein. Hoewel terreinbezoeken een belangrijk aspect van de dienstverlening van het agentschap zijn, ze vaak noodzakelijk zijn voor de correcte inschatting van een

situatie, en ze als dusdanig ook een vast onderdeel vormen van veel administratieve processen, vormen ze slechts één aspect van dossierbeoordeling. Overleg en kwaliteitsvolle adviesverlening zijn daar minstens even belangrijke onderdelen van. De mate waarin terreinbezoeken noodzakelijk en haalbaar zijn, is ook enorm situatiegebonden. Daarom wordt terreinbezoek van erfgoedconsulenten niet gemonitord.